APOZIȚIE SAU CIRCUMSTANȚIAL?
Observații privind GPrep detașat

GEORGIANA PÎRVULEȚ
Universitatea din București

1. Introducere

În lucrarea de față, ne propunem să analizăm grupurile prepoziționale (GPrep) detașate de restul enunțului prin pauză – în vorbire – și prin virgulă sau prin alte semne grafice – în scris. Tiparele de care ne vom ocupa sunt următoarele: **a.** [$_{GPrep}$ [$_{GN}$ Nc]], [$_{GPrep}$ [$_{GN}$ Np]]: *A plecat în oraș, **în București***; **b.** [$_{GPrep}$ [$_{GN}$ Np]], [$_{GPrep}$ [$_{GN}$ Np]]: *(...) în Florenția, **în Țara Italii*** (ULM, 72); **c.** [$_{GAdv}$ adv$_{loc/timp}$], [$_{GPrep}$ [$_{GN}$ Np/Nc]]: *acicea, **în Țeara Muntenească*** (DÎ XVI, *Târgovişte, 5 septembrie [1599]); *acolea, **la trecătoarea Prutului*** (CLM, 66); **d.** [$_{GN}$ Nc], [$_{GPrep}$ [$_{GN}$ Np]]: *(...) ginerii săi, **din Țara Leșască*** (CLM, 56).

Gramaticile românești, printre care și GALR 2005 / 2008, includ aceste structuri prepoziționale în categoria apozițiilor, ținându-se cont, printre altele, de caracterul suprimabil al construcției, fără, însă, a le separa în vreun fel.

În cele ce urmează, vom încerca să demonstrăm, pe baza unor teste specifice, faptul că anumite GPrep dintre cele enunțate *supra*, sub **a. – d.**, se îndepărtează, într-o mare măsură, de apozițiile propriu-zise. În sprijinul afirmației noastre vom aduce o serie de argumente, atât de ordin sintactic, cât și semantico-pragmatic.

Corpusul utilizat este alcătuit din exemple de limbă română actuală (LRA), dar și din câteva texte de limbă română veche (LRV).

2. GPrep detașat și apoziția

Este știut faptul că, prin definiție, **apoziția** reprezintă un cuvânt / o sintagmă separat / ă de întreaga propoziție prin pauză – în vorbire – și prin virgulă (sau prin alte semne grafice) – în scris (v., printre altele, GALR II 2008: 655-656 și GBLR 2010: 597). Acest cuvânt / această sintagmă identifică unele proprietăți ale bazei, oferindu-i receptorului informații suplimentare cu privire la referentul enunțat anterior. Între apoziție și suportul său trebuie să existe o **relație de coreferențialitate**, la **nivel semantic**, iar în **plan discursiv**, prin apoziție sunt aduse **informații noi** despre referent, aceasta având calitate de **remă / comentariu**. În ce condiții putem vorbi de **un grup prepozițional ca apoziție**?

În viziunea unor cercetători români și străini[1], GPrep separat prin pauză / virgulă de întregul enunț este încadrat în categoria apozițiilor[1], dat fiind caracterul suprimabil / facultativ

[1] Ne referim, aici, la: Stati (1970), Fuentes Rodriguez (1989), Meyer (1992), Neveu (1998), precum și la GALR II (2005 / 2008).

BDD-V1666 © 2015 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:59:04 UTC)

al acestuia (GALR II 2008: 655); se observă, astfel, o apropiere, cel puțin la nivel formal, de circumstanțialele substituite prin sintagme prepoziționale[2]. Să se compare:

(1) a. *Am plecat cu Ana* [$_{GPrep}$ *în oraș*]$_{CircLoc}$;
b. *Am plecat cu Ana* [$_{GPrep}$ *în oraș*]$_{CircLoc,\ Bază}$, [$_{GPrep}$ ***în Capitală***]$_{Apoziție}$ (*apud* GALR II 2008: 655).

În exemplul (1a), avem a face cu un grup verbal (GV) – *am plecat* – de care este dependent sintactic un circumstanțial de loc (CircLoc) substituit printr-un GPrep – *în oraș*. Remarcăm faptul că acest CircLoc este **facultativ**; vorbitorul poate să enunțe și următorul mesaj: *Am plecat cu Ana*, fără a preciza cu exactitate locul spre care se vor deplasa. Enunțul de sub (1b) este ușor diferit de primul; prima sintagmă subliniată – *în oraș* – are rolul unui CircLoc, iar cea de-a doua – *în Capitală* – reia GPrep subliniat și aduce informații suplimentare despre acesta. Vorbim, așadar, despre **identitate semantică**: cele două segmente sunt **coreferențiale** – din punct de vedere **semantic** –, iar, la nivel **discursiv**, prin GPrep marcat cu aldine, locutorul îi oferă interlocutorului său **informații suplimentare / noi** despre locul plecării. Cu alte cuvinte, în enunțul (1b), putem afirma că sintagma detașată prin virgulă este o **apoziție**, iar prima sintagmă funcționează ca **bază** semantico-discursivă a întregii structuri.

Având în vedere cele arătate mai sus, **ne exprimăm opinia** că **GPrep detașat** are rolul de **apoziție**, dacă și numai dacă între acesta și antecedentul său există **identitate referențială**, iar în plan **pragmatic**, funcționează ca **remă**. În plus, apoziția și suportul său semantico-discursiv trebuie să facă parte din **aceeași clasă lexico-gramaticală**, întrucât unitatea apozitivă este „o copie" a ancorei sale[3].

În continuare, vom reveni la tiparele cu GPrep detașat enunțate în **Introducere** și vom arăta dacă acestea pot fi considerate apoziții sau nu.

3. Tiparul [$_{GPrep}$ [$_{GN}$ Nc]], [$_{GPrep}$ [$_{GN}$ Np]]. GPrep este apoziție

Reluând cele arătate mai sus, GPrep separat prin virgulă poate primi interpretare apozitivă numai în cazul în care sunt respectate câteva aspecte sintactico-semantice și discursive: coreferențialitatea termenilor, ideea de noutate în plan discursiv, precum și apartenența la aceeași clasă de cuvinte).

Primul tipar ales pentru a fi analizat aici – [$_{GPrep}$ [$_{GN}$ Nc]], [$_{GPrep}$ [$_{GN}$ Np]] – reprezintă situația discutată *supra*, în (1b). Al doilea GPrep are funcție apozitivă, pentru că: **(1)** este separat prin pauză / virgulă de restul enunțului, un criteriu important, dar nu definitoriu; **(2)** din punct de vedere semantic, cele două segmente trimit la aceeași entitate din realitatea extralingvistică; în acest context, *orașul* și *Capitala* sunt coreferențiale, reprezentând unul și același „obiect"; **(3)** la nivel pragmatic, prin al doilea GPrep – *în Capitală/la București* –,

[1] În lingvistica franceză, s-au cercetat tiparele cu GPrep detașat, precum ***Dans son générosité***, *Luc laissa tout l'héritage à Marie*, unde GPrep detașat, aflat în poziție frontală, e interpretat ca apoziție, pe baza analogiei cu adjectivul: ***Généreux***, *Luc laissa tout l'héritage à Marie* (Leeman 2000: 21). **În opinia noastră,** acest tip de construcție nu este apoziție, întrucât are valoare circumstanțială, iar nu explicativă.

[2] Prin **circumstanțial** se înțelege un cuvânt sau un grup de cuvinte care indică repere spațio-temporale referitoare la situația de comunicare (v. GBLR 2010: 528).

[3] Unele combinații de cuvinte, deși seamănă cu relația apozitivă, nu pot fi încadrate sub acest concept, deoarece „sunt părți de vorbire diferite" (Avram 2007: 108).

BDD-V1666 © 2015 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:59:04 UTC)

locutorul transmite informații noi, suplimentare despre prima sintagmă: orașul la care se face trimitere este Capitala; **(4)** în ce privește clasa lexico-gramaticală, unitățile separate aparțin substantivului; **(5)** structura detașată acceptă ocurența cu unii marcatori apozitivi / explicativi / de reformulare: *Am plecat în oraș,* **adică *în Capitală***.

Potrivit celor arătate mai sus, considerăm primul tipar ca făcând parte din clasa **apozițiilor**, mai precis, a celor de **identificare** (v. clasificarea semantică a apozițiilor la Meyer 1992 și la Neveu 1998, printre alții).

Această construcție se poate exemplifica și cu enunțuri din corpusul de limbă română veche, fiind foarte frecventă mai ales în cronicile din veacul al XVIII-lea.

(2) a. *într-o noapte au ieşit cu totții* [$_{GPrep}$ *la* [$_{GN}$ *satu*]]$_{Baza}$, [$_{GPrep}$ ***la*** [***Cucuteni***]]$_{Apoziția}$ **(**CLM, 55);
b. *de-au vinit* [$_{GPrep}$ *în* [$_{GN}$ *târgu*]]$_{Baza}$ [$_{GPrep}$ ***în*** [$_{GN}$ ***Bucureşti***]]$_{Apoziția}$ (NL, 79);
c. *Aşijdirea la anul după această pradă*, ***la leatul 6948 [1440]*** *dichemvrii 12 zile, iarăşi au întrat tătarii în Țara de Jos, de au prădat* (ULM, 76).

4. Tiparul [$_{GPrep}$ [$_{GN}$ Np]], [$_{GPrep}$ [$_{GN}$ Np]]. GPrep detașat – apoziție sau circumstanțial?

Tiparul **b.** poate primi o dublă interpretare: apoziție sau circumstanțial situativ. Este vorba despre acele construcții care răspund parțial la testele apoziției, aflându-se la limita dintre aceasta și circumstanțial, după cum vom arăta mai jos. Singurele trăsături comune apoziției și circumsntanțialului sunt caracterul mobil/facultativ și funcția predicativă a celor două (v. Leeman 2000: 22).

Vom descrie aici cel de-**al doilea tipar**: [$_{GPrep}$ [$_{GN}$ Np]], [$_{GPrep}$ [$_{GN}$ Np]]. Acesta poate fi exemplificat cu următoarele contexte – v. (3a) – pentru româna actuală – și (3b) – pentru limba veche –, în care ambele unități aflate în relație sunt substituite printr-un GPrep care include un GN cu centru substantiv propriu.

(3) a. *Evenimentul a avut loc* [$_{GPrep}$*la* [$_{GN}$*Sibiu*$_{Np}$]], [$_{GPrep}$***în*** [$_{GN}$***România***$_{Np}$]];
b. *În zilele acestui domnu fu săbor mare* [$_{GPrep}$*în* [$_{GN}$*Florenția*$_{Np}$]], [$_{GPrep}$***în*** [$_{GN}$***Țara Italii***[1]]] (ULM, 72).

Pentru a arăta dacă sintagma detașată este apoziție, vom folosi testele specifice acestui fapt lingvistic.

- **Testul detașării**. O primă observație referitoare la acest tipar este aceea că GPrep apare separat prin virgulă de întregul enunț. Este detașat de suportul său – *la Sibiu* – și se poate inversa cu primul segment: *Evenimentul a avut loc în România*, ***la Sibiu*** (LRA); *În zilele acestui domnu fu săbor mare în Țara Italii*, ***în Florența*** (LRV).

Prin urmare, segmentul analizat răspunde la un prim test al apoziției: cel al detașării prin pauză / virgulă și cel al interșanjabilității termenilor; să se compare, din acest punct de vedere, exemplele de mai sus cu cele de sub (4), în care avem apoziții propriu-zise.

[1] În româna veche, genitivul denumirii era foarte frecvent: *Țara Italii*. Substantivul în G care se așază după un nominal definit are funcție de modificator restrictiv denominativ – pentru acest concept, v. Pană Dindelegan (2010); GBLR (2010).

BDD-V1666 © 2015 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:59:04 UTC)

(4) a. *Am vorbit* [$_{GPrep}$ *cu* [$_{GN}$*Mihai*]]$_{Baza}$, [$_{GPrep}$ ***cu*** [$_{GN}$***prietenul*** [***meu***]$_{Compl}$]]$_{Apoziția}$ (LRA);
a`. *Am vorbit* [$_{GPrep}$*cu* [$_{GN}$*prietenul* [*meu*]$_{Compl}$]]$_{Baza}$, [$_{GPrep}$ ***cu*** [$_{GN}$***Mihai***]$_{Apoziția}$ (LRA);
b. *să meargem* [$_{GPrep}$ *la* [$_{GN}$*vraci*]]$_{Baza}$, [$_{GPrep}$***la*** [$_{GN}$***Isus Hristos***]]$_{Apoziția}$ (CC[1], 106r);
b`. *să meargem* [$_{GPrep}$*la* [$_{GN}$*Isus Hristos*]]$_{Baza}$, [$_{GPrep}$***la*** [$_{GN}$***vraci***]]$_{Apoziția}$.

În continuare vom arăta că tiparul propus spre analiză – v. (3) – **nu respectă toate caracteristicile apoziției**.

- **Testul copulei și al coreferențialității**. Apoziția presupune o relație de predicație secundară, putând fi parafrazată printr-un enunț copulativ, după cum reiese din următorul context, în care există un exemplu de apoziție canonică: *Mihai, **colegul meu**, a plecat la munte => Mihai* **este** *colegul meu*.

Privitor la tiparul de sub (3), constatăm că trăsătura copulativă **nu** este specifică acestuia, întrucât nu putem afirma cele de sub (5).

(5) a. **Sibiu* **este** *România*;
b. **Florența* **este** *Țara Italii*.

În aceste contexte nu există identitate referențială între S și NP, așa cum se poate observa în (5); într-adevăr, Sibiul este un oraș din România, la fel și Florența, un oraș din Italia, dar nu poate fi vorba de identitate referențială între aceste segmente, în sensul că unitățile detașate din (3) nu indică același obiect din realitate.

Relația apozitivă prototipică se stabilește între constituenți coreferenți (v., de pildă, Quirk *et al.* 1985: 1301); între bază și apoziție trebuie să există o legătură extralingvistică foarte strânsă, cele două trimit la același referent (v. și Martinez 1995: 122, Heringa 2011: 69).

Așa cum am arătat mai sus, cele două GPrep detașate prin virgulă, v. exemplul de sub (3), nu trimit la aceeași entitate din realitate. Ele nu respectă în totalitate caracterul coreferențial. Putem afirma că între cele două sintagme prepoziționale detașate – *la Sibiu* și *în România*, pe de o parte, *în Florența* și *în Țara Italii*, pe de altă parte – există o relație de meronimie[1]. Astfel, vorbim despre segmentele dinaintea virgulei (Sibiu, Florența) ca fiind părți ale întregului exprimat prin GPrep detașat: *în România, în Țara Italii*.

- **Testul conectorilor apozitivi / explicativi**. Apozițiile prototipice se folosesc adesea cu marcatori specifici, precum *anume, adică, sau* etc., foarte frecvenți în româna veche – v. Frâncu (2009), Stan (2010) și (2013). Tiparul discutat mai sus acceptă astfel de conectori explicativi – (6).

(6) a. *Evenimentul a avut loc la Sibiu*, **adică *în România*** (LRA);
b. (...) *fu săbor mare în Florența*, **adecă *în Țara Italii*** (LRV).

Prin urmare, structura cu GPrep detașat analizată în secțiunea **a 4-a** răspunde **parțial** la testele unei apoziții propriu-zise și se află la granița dintre aceasta și un circumsntațial situativ. În opinia noastră, acestea sunt, mai degrabă, tipare cu circumsntanțiale, nu cu apoziții canonice.

[1] Meronimia este un tip de relație semantică „de includere a părții / părților într-un întreg" (Nedelcu 2009: 13-39). Acest termen apare prima dată la Cruse (1986) și denumește legătura dintre parte și întreg (Cruse 1986, *apud* Nedelcu 2009: 13).

BDD-V1666 © 2015 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:59:04 UTC)

5. GPrep detașat nu este apoziție

În acest subpunct al cercetării noastre, ne vom ocupa de acele sintagme prepoziționale detașate care nu pot fi considerate apoziții, deoarece nu prezintă particularitățile esențiale ale acesteia. Este vorba despre tiparele **c.** și **d.**, de care ne vom ocupa în detaliu. Dintre acestea, cele mai multe probleme pune structura cu bază adverbială – **c.** – v. ***5.1***.

5.1 [$_{GAdv}$ adv$_{loc/timp}$], [$_{GPrep}$ [$_{GN}$ Np/Nc]][1]

O construcție interesantă pentru subiectul cercetat aici o constituie **al treilea tipar**, în care primul segment este realizat printr-un GAdv cu centru adverb de loc sau de timp, iar cel de-al doilea, detașat, e redat printr-un GPrep care include un GN al cărui centru este un substantiv comun sau unul propriu, așa cum reiese din exemplele (7a) – din LRA – și (7b – d) – din LRV.

(7) a. *Pune cartea aici, **pe masă!***;
b. *acicea, **în Țeara Muntenească*** (DÎ XVI, *Târgovişte, 5 septembrie [1599]);
c. *acolea, **la trecătoarea Prutului*** (CLM, 66);
d. *Şi după ce-au venit, în scurtă vreme au pus de l-au zugrumat acolo, **la odăile simenilor*** (NL, 98).

În afara structurilor locative, amintim și unele construcții temporale – (8a) – LRA – și (8b) – LRV.

(8) a. *S-a întors atunci, **la Crăciun***;
b. *sfinții angheli, atunci, **la jărtva Sfintei Liturghii**, în loc de stâlpările măslinului, acel prea sfânt şi dumnezăiescu trup îl arată către Domnul nostru Isus Hristos* (Mărg., 45).

Faptul că cele două unități aflate în relație apozitivă trebuie să aparțină aceleiași clase de cuvinte nu reprezintă un argument *sine qua non* pentru unii cercetători: de pildă, gramaticile românești subliniază că apoziția și baza pot aparține și unor clase morfologice diferite (v. GALR II 2008: 658, dar și *E foarte frumos aici, **la tine**, apud* GBLR 2010: 598), lucru care ar putea constitui un argument pentru a considera exemplele de sub (7) și (8) structuri apozitive, ținând cont că așa-zisa bază este realizată printr-un adverb, iar sintagma detașată e un nume comun sau propriu. Vom supune și acest tipar verificării prin teste, pentru a vedea dacă au rol apozitiv[2].

- **Testul copulei și al coreferențialității. În opinia noastră, la nivel referențial**, cele două sintagme detașate, scoase din context, **nu** trimit la aceeași entitate; sintagma adverbială reprezintă un indice spațio-temporal, în vreme ce numele proprii / comune

[1] Viorel Hodiș (1966) este de părere că un adverb poate funcționa ca bază a unei apoziții; concret, autorul vorbește despre repetarea funcției sintactice de circumstanțial a bazei printr-un constituent detașat și dă următorul exemplu: ***Câteodată, înainte de examene***, era foarte agitat – pentru adverbul de timp – sublinierile îi aparțin (Hodiș 1966: 57); dar și un enunț cu adverb de loc: Ghica Grigore, viind la domnie, a găsit (...) boieri și negustori pribegiți (...) și răscoale ***pretutindeni***: *în sate, în oraşe şi pe drumuri* (*Ibidem*).

[2] Finuța Asan (1961) extinde clasa apozițiilor și la aceste structuri, considerând că adverbele pot primi explicații / precizări / lămuriri; astfel, apoziția care lămurește un verb sau un adverb se numește „apoziție completivă", fiind diferită de „apoziția atributivă", ce „determină" un substantiv sau un substitut al acestuia: *Aici, **în această cameră**, a lucrat marele savant* (Asan 1961: 315).

BDD-V1666 © 2015 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:59:04 UTC)

identifică anumite locuri / momente în timp. Altfel spus, adverbele spațio-temporale *acicea / acolea (acolo) / aproape* nu înseamnă neapărat „în Țara Muntenească" sau „la trecătoarea Prutului" etc.; ele se actualizează doar la nivel discursiv, fiind mărci deictice (v. conceptul de **Deixis**, în GALR II 2008: 727-748). Din punctul de vedere al lui Fuentes Rodriguez (1989), un deictic spațial / temporal poate fi un substitut coreferențial (Fuentes Rodriguez 1989: 233). Este vorba, totuși, despre coreferențialitate din perspectiva vorbitorului și se actualizează într-un anumit context situațional, idee susținută de noi în această cercetare. Autoarea include în categoria apozițiilor și structuri adverbiale de tipul celor de mai jos – (9) – (10).

(9) *Estoy aqui dentro* (sp. *apud* Fuentes Rodriguez 1989: 233)
sunt aici înăuntru
(10) *Volvera ahora, dentro de cinco minutos*
voi reveni acum în cinci minute

Din punctul nostru de vedere, doar enunțul de sub (9) ar putea reprezenta un exemplu de structură apozitivă, din motivele enunțate *supra* (identitatea clasei lexico-semantice a bazei și a apoziției, identitate referențială într-un context situațional dat, structură de adâncime cu verb copulativ, printre altele). Exemplul (10) este o ilustrare pentru circumstanțialele situative, *ahora* și *dentro de cinco minutos* fiind echivalente doar la nivel discursiv.

Coreferențialitatea reprezintă, **în opinia noastră**, o trăsătură importantă a apoziției[1]; apoziția standard caracterizează doar nominalele, ambele segmente trimit la același element din realitate (v. și Leeman 2000: 18).

Structura de adâncime a unor astfel de tipare **nu** este un enunț copulativ; dacă am transforma aceste exemple în propoziții cu verbul *a fi*, ar rezulta enunțurile de sub (11a – b), în care verbul *a fi* nu are valoare copulativă, ci „existențială", exprimând localizarea / așezarea în spațiu a unei entități[2].

(11) a. *Țara Muntenească* ***este*** [`se află`] *aici*;
b. *Trecătoarea Prutului* ***este*** [`se află`] *acolo*.

Singurele aspecte asemănătoare cu apoziția sunt detașarea și interșanjabilitatea termenilor: *Pune cartea aici, pe masă! / Pune cartea pe masă, aici!*. De asemenea, GPrep poate primi, uneori, și marcatori explicativi: *Pune cartea aici, **adică** pe masă!*.

Așadar, detașarea prin virgulă, schimbarea topicii și prezența unor mărci explicative nu reprezintă argumente suficiente pentru a include aceste structuri în rândul apozițiilor. În plus, considerăm că e necesar ca baza și apoziția să aparțină aceleiași clase lexico-gramaticale. Mai mult decât atât, tiparul de sub ***5.1*** nu respectă trăsăturile esențiale ale apoziției: coreferențialitatea și, implicit, caracterul copulativ. Totuși, la nivel pragmatic, segmentul

[1] Potrivit lui Lago (1994), coreferențialitatea termenilor aflați în relație apozitivă este necesară, dar nu suficientă; există și alte structuri ai căror termeni sunt coreferenți, dar nu se află în raport apozitiv (Lago 1994: 12), este cazul subiectului și al reflexivului dintr-o construcție de tipul: *Ion*$_i$ *se*$_i$ *spală*.

[2] Forsgren (1988) consideră apoziția „un predicat extern secundar", care are rolul de a determina semantic un GN-bază, fără a-i restrânge referința. Acest tip de predicat extern secundar poate fi, din punctul său de vedere și unul **locativ**: *L'occupation de L'Afghanistan, **le 27 décembre 1979**, par les Soviétiques* ('ocuparea Afganistanului, pe 27 decembrie 1979, de către sovietici') (Forsgren 1988, *apud* Leeman 2000: 19). Contrar celor afirmat de Forsgren (1988), precizăm că acest tipar detașat este un circumstanțial situativ, iar nu o apoziție.

BDD-V1666 © 2015 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:59:04 UTC)

prepoziţional detaşat oferă informaţii noi / suplimentare despre locul / timpul la care se face referire.

5.2 [$_{GPrep}$ [$_{GN}$ Nc]], [$_{GPrep}$ [$_{GN}$ Np]]

(12) *M-am întâlnit* [$_{GPrep}$ *cu* [$_{GN}$ *vărul meu*]], [$_{GPrep}$ ***din*** [$_{GN}$ ***Sibiu***]] (LRA); *au îndemnatu* [$_{GPrep}$ *pre* [$_{GN}$ *ginerii săi*]], [$_{GPrep}$ ***din*** [$_{GN}$***Ţara Leşască***]] (CLM, 56)

Construcţiile de acest fel se aseamănă cu apoziţia doar în ce priveşte separarea prin virgulă. De asemenea, ele prezintă trăsături comune şi la nivel pragmatic, deoarece, prin GPrep detaşat sunt enunţate informaţii suplimentare/noi referitoare la entitatea la care se face trimitere.

Cât priveşte **statutul predicativ** specific apoziţiei tiparul de sub ***5.2*** **nu** are în structura sa de adâncime un enunţ copulativ şi nici nu se poate vorbi de o relaţie de coreferenţialitate între cele două segmente detaşate: **Vărul meu* **este** *Sibiu*; **ginerii săi* **sunt** *Ţara Leşască*.

GPrep detaşat şi suportul său sintactic enunţă referenţi total diferiţi: *ginerii săi*, respectiv *Ţara Leşască*, de pildă. Exemplele analizate **nu** acceptă **nici conectori apozitivi / explicativi**, acesta fiind un alt argument pentru a nu considera GPrep detaşat din acest tipar o apoziţie: **M-am întâlnit cu vărul meu*, **adică *din Sibiu***.

Ţinând cont de cele arătate mai sus, putem afirma că nici **al patrulea tipar**, analizat în secţiunea ***5.2*** nu este un exemplu pentru apoziţii; **din punctul nostru de vedere**, aceste construcţii, ca şi cele din ***5.1***, sunt **circumstanţiale situative** (v. conceptul în GALR II 2008: 515), oferind informaţii suplimentare despre locul în care se situează / află entitatea sau despre momentul în care se desfăşoară un anumit eveniment.

6. Concluzii

În încheierea acestei analize referitoare la grupul prepoziţional detaşat, subliniem următoarele aspecte: nu toate GPrep detaşate pot fi considerate apoziţii; îndeplinesc acest rol doar cele care trimit la acelaşi obiect / aceeaşi entitate din realitate ca şi primul segment (cel aflat înaintea virgulei) şi care aparţin aceleiaşi clase lexico-gramaticale – v. secţiunea **3**.

Există şi unele construcţii cu grupuri prepoziţionale separate prin virgulă, care se află la limita dintre apoziţie şi circumstanţial; este cazul exemplelor din secţiunea **4**, care răspund parţial la testele apoziţiei. Sintagmele prepoziţionale detaşate, precedate de un adverb – v. ***5.1*** –, pun cele mai multe probleme de interpretare: pe de o parte, ele nu pot fi analizate ca structuri apozitive, întrucât nu respectă coreferenţialitatea (doar coreferenţialitatea din perspectiva vorbitorului) şi nici nu au în structura de adâncime un enunţ cu verb copulativ; pe de altă parte, la nivel pragmatico-discursiv, astfel de grupări aduc informaţii suplimentare despre localizarea unui referent. În această lucrare, le includem în seria circumstanţialelor situative.

Un exemplu clar de circumstanţiale situative îl constituie enunţurile din secţiunea ***5.2***, unde, între prima unitatea şi cea de-a doua – GPrep detaşat – nu există niciun fel de identitate semantico-funcţională; grupul prepoziţional plasează în spaţiu şi în timp un individ / o entitate din realitatea extralingvistică. Singura asemănare dintre apoziţie şi circumstanţialul situativ şi, deci, posibilitatea confundării acestor două noţiuni, este dată de caracterul mobil şi facultativ al celor două (apoziţie şi circumstanţial); în plus, din punctul de vedere al emiţătorului, atât prin apoziţie, cât şi prin circumstanţial, se aduc informaţii suplimentare, utile decodării mesajului de către receptor.

BDD-V1666 © 2015 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:59:04 UTC)

SURSE

CC[1] – Coresi, *Tâlcul Evangheliilor*. ed.: Coresi, *Tâlcul evangheliilor şi molitvenic românesc*, ed. V. Drimba, Bucureşti, Editura Academiei, 1998, p. 31-187.
CLM – Miron Costin, *Letopiseţul Ţării Moldovei de la Aaron-Vodă încoace*, în *Opere I-II*; ed. P.P. Panaitescu, Bucureşti, Editura pentru Literatură, 1965.
DÎ XVI – *Documente şi însemnări româneşti din secolul al XVI-lea*, ed. Gh. Chivu, M. Georgescu, M. Ioniţă, A. Mareş şi A. Roman-Moraru, Bucureşti, Editura Academiei Române, 1979.
Mărg – Ioan Gură de Aur, *Mărgăritare*, ed. Rodica Popescu, Bucureşti, Libra, 2001.
NL – Ion Neculce, *Letopiseţul Ţării Moldovei, O samă de cuvinte*, ed. Iorgu Iordan, Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1968.
ULM – Grigore Ureche, *Letopiseţul Ţării Moldovei*, ed. P.P. Panaitescu, Bucureşti, Editura de Stat pentru Literatură şi Artă, 1955.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Asan, Finuța, 1961, „Propoziția apozitivă și apoziția”, *Limba română*, X, nr. 4, p. 312-316.
Avram, Mioara (ed.), 2007, *Sintaxa limbii române în secolele al XVI-lea – al XVIII-lea*, București, Editura Academiei Române.
Frâncu, Constantin, 2009, *Gramatica limbii române vechi (1521-1780)*, Iași, Casa Editorială „Demiurg”.
Fuentes Rodriguez, Catalina, 1989, „De nuevo sobre la Aposicion”, *Verba*, nr. 16, p. 215-236.
Guțu Romalo, Valeria (ed.), 2005 / 2008, *Gramatica limbii române*, I, *Cuvântul*; II, *Enunțul*, București, Editura Academiei Române.
Heringa, Herman, 2011, *Appositional Constructions*, Utrecht, LOT.
Hodiș, Viorel, 1966, „Echivalența semantico-sintactică a termenilor raportului apozitiv”, *Cercetări lingvistice*, XI, nr. 1, p. 47-61.
Lago, Joelle, 1994, „L`apposition est-elle une fonction ou un mode de construction?”, *L`Information grammaticale*, nr. 63, p. 12-17.
Leeman, Danielle, 2000, „Compléments circonstanciels ou appositions?”, *Langue française*, nr. 125, p. 18-29.
Martinez, Esperanza Rama, 1995, „Loose appositions in journalistic style”, *Barcelon English Language and Literature Studies*, nr. 6, p. 113-130.
Meyer, Charles, 1992, *Apposition in Contemporary English*, Cambridge, Cambridge University Press.
Nedelcu, Isabela, 2009, *Categoria partitivului în limba română*, București, Editura Universității din București.
Neveu, Franck, 1998, *Etudes sur l'apposition. Aspects du détachement nominal et adjectival en français contemporain, dans un corpus de textes de J.-P. Sartre*, Paris, Honoré Champion.
Paladian, Michel, 2003, „Apposition”, *Investigationes Linguisticae*, X, Poznan.
Pană Dindelegan, Gabriela (ed.), 2010a, *Morfosintaxa limbii române. Sinteze teoretice și exerciții*, București, Editura Universității din București.
Pană Dindelegan, Gabriela (ed.), 2010b, *Gramatica de bază a limbii române,* București, Editura Univers Enciclopedic Gold.
Pană Dindelegan, Gabriela (ed.), 2013, *The Grammar of Romanian*, Oxford University Press.
Quirk, Randolph (ed.), 1985, *A Grammar of Contemporary English*, London, Longman.
Stan, Camelia, 2010, „Elemente de sintaxă diacronică. Adverbul *anume* în româna veche”, în Rodica Zafiu *et al*. (ed.) *Limba română: controverse, delimitări, noi ipoteze,* I, București, Editura Universității din București, p. 161-167.

BDD-V1666 © 2015 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:59:04 UTC)

Stan, Camelia, 2013, *O sintaxă diacronică a limbii române vechi,* Bucureşti, Editura Universității din Bucureşti.
Stati, Sorin, 1970, *Analize sintactice şi stilistice,* Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică.

APPOSITION OR CIRCUMSTANTIAL?
REMARKS ON `LOOSE` PREPOSITIONAL PHRASE

(Abstract)

The paper aims to describe the 'loose' PPs, and argue that not all of them are appositions. There are some similarities between appositons and circumstantials, such as their pragmatic role and optional nature. However, 'loose' PPs are appositions only if they are characterized by referential identity with the anchor, they have a copula in their deep structure and some explanatory markers such as *adică* ('that is to say') or *anume (*'namely'), plus the same morphological nature of the anchor and apposition.

BDD-V1666 © 2015 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:59:04 UTC)